

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/164/2019
Identifikačné číslo spisu: 8317209364
Dátum vydania rozhodnutia: 27.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8317209364.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému I. E., bývajúcemu v Q., I. L. X, o zaplatenie 3 862,79 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7 Csp 192/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2018 sp. zn. 23 Co 78/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 23. apríla 2018 č. k. 7 Csp 192/2017-74 I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni 3 862,79 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3 862,79 eur od 29. septembra 2017 do zaplatenia, a to všetko v pravidelných mesačných splátkach vo výške 50,- eur splatných vždy k 20-temu dňu príslušného kalendárneho mesiaca k rukám žalobkyne, počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia, II. žalobu vo zvyšnej časti zamietol, III. a žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 91 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 5, § 54 ods. 1, 2, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 261 ods. 6 písm. 4/, § 502 ods. 1, § 503 ods. 2, § 504, § 506 Obchodného zákonníka, § 1 ods. 2, § 2 písm. g/, i/, § 9 ods. 2, § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“). § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov uviedol, že medzi stranami bola 28. augusta 2014 uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXX, na základe ktorej žalobkyňa poskytla žalovanému peňažné prostriedky vo výške 5 000,- eur pri fixnej úrokovej sadzbe do splatnosti úveru 13,90 % ročne a žalovaný sa zaviazal úver splatiť 96-imi anuitnými splátkami po 87,09 eur mesačne a súčasne sa zaviazal uhradiť poplatok za poskytnutie úveru 250,- eur jednorazovo. Termín splatnosti prvej splátky bol 25. septembra 2014, poslednej 25. augusta 2022 a každá splátka bola splatná

k 25.-temu dňu v kalendárnom mesiaci. Výška RPMN bola 16,87 %, priemerná hodnota RPMN bola 16,81 %. Zo strany žalobkyne došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti celého úveru 28. septembra 2017, pričom žalovaný v prospech žalobkyne doposiaľ uhradil spolu 1 137,21 eur. Ako súd prvej inštancie konštatoval, v zmluve o úvere absentuje zákonom č. 129/2010 Z.z. požadovaný údaj o výške, počte a termínoch splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, pričom slová výška, počet a termíny splátok sa viažu ku každej tam uvedenej zložke spotrebiteľského úveru, vzhľadom na čo považoval súd prvej inštancie úver podľa § 11 ods. 1 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z.z. za bezúročný a bez poplatkov. Ďalej súd prvej inštancie konštatoval, že v zmluve je uvedená nesprávne aj výška RPMN v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa. V konaní mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalovaný čerpal celkom sumu 5 000,- eur a vrátil žalobkyni 1 137,21 eur, preto ho súd zaviazal na úhradu čiastky 3 862,79 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 15. októbra 2018 sp. zn. 23 Co 78/2018 I. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti a vo výroku o trovách konania, II. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku o určení splatnosti prisúdenej sumy 3 862,79 eur s príslušenstvom, III. rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správne, nakoľko tento správne zistil skutkový stav a správne vo veci rozhodol, odvolací súd sa s jeho rozhodnutím stotožnil a s poukazom na § 387 ods. 1, 2 C.s.p. ho potvrdil. Ako ďalej odvolací súd uviedol, v danom prípade v spotrebiteľskej zmluve o úvere nebola uvedená náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z., čo spôsobuje bezpoplatkovosť a bezúročnosť úveru a tak je žalovaný je povinný vrátiť len to, čo od žalobkyne dostal. Odvolací súd sa zároveň stotožnil aj so záverom, že dojednaný úrok z úveru patrí len do času splatnosti úveru a v tomto smere poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4 Obo 143/98. Ohľadne určenia splatnosti prisúdenej sumy odvolací súd poukázal na hmotnú núdzu žalovaného, ktorý nevlastní žiaden majetok ani príjem a má priznanú pomoc v hmotnej núdzi. Odvolací súd bol preto toho názoru, že táto situácia je dôvodom na umožnenie žalovanému splácať prisúdenú pohľadávku v splátkach po 50,- eur mesačne. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti prvého výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietnutia zvyšku žaloby, podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.). Vychýkala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že úver treba považovať za bezúročný a bez poplatkov z dôvodu chýbajúcich náležitostí vyžadovaných zákonom č. 129/2010 Z.z. Poukázala pritom na právny názor vyjadrený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 146/2017, z 23. apríla 2018 sp. zn. 4 Cdo 211/2017, zo 17. apríla 2018 sp. zn. 3 Cdo 56/2018, z 23. apríla 2018 sp. zn. 4 Cdo 187/2017, z 26. septembra 2018 sp. zn. 4 Cdo 65/2018, a z 29. októbra 2018 sp. zn. 5 Cdo 132/2017, od ktorých sa mal podľa jej názoru odvolací súd pri riešení právnej otázky odkloniť. Zdôraznila nepotrebnosť vyjadrenia o vnútornej skladbe tej ktorej splátky v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu prvého výroku a rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 419 C.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Civilný sporový poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone (§ 421 ods. 1 C.s.p.), alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (§ 420 C.s.p.).

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. Podľa § 422 ods. 1 C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a/ a b/. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

13. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenový znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v

sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

14. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 663/2007 Z.z. o minimálnej mzde v znení neskorších zmien a doplnení sumu minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou ustanovenú podľa § 7 a sumu minimálnej mzdy za každú hodinu odpracovanú zamestnancom ustanoví na príslušný kalendárny rok vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nariadením vlády a podľa § 1 nariadenia vlády č. 280/2016 Z.z. (účinného v priebehu celého kalendárneho roka 2017, teda i v čase doručenia žaloby v prejednávanej veci súdu 23. októbra 2017) suma minimálnej mzdy na rok 2017 sa ustanovuje na 435,- eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou (písm. a/) a 2,500 eur za každú hodinu odpracovanú zamestnancom (písm. b/).

15. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti o zaplatenie úroku vo výške 172,35 eur, úroku z omeškania vo výške 2,10 eur, nezaplatených poplatkov za poistenie vo výške 4,26 eur úroku vo výške 13,90 % ročne z nezaplatenej istiny 3 862,79 eur za dobu od 29. septembra 2017 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 172,35 eur za obdobie od 29. septembra 2017 do zaplatenia, t. j. príslušenstvo uplatnenej pohľadávky, ktoré za obdobie od 29. septembra 2017 do 17. januára 2019 (v čase začatia dovolacieho konania podaním na poštovú prepravu) predstavuje 890,16 eur. Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o príslušenstve pohľadávky neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (4 350,- eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne je preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. vylúčená.

16. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v C.s.p. reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 C.s.p.), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako neprípustné odmietol.

18. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní žalovanému vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. s tým, že o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. by mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

19. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade bol žalovaný v dovolacom konaní pasívny, nevykonával žiaden procesný úkon, náhradu trov konania si neuplatnil a podľa obsahu spisu mu ani žiadne trov v dovolacom konaní nevznikli.

20. Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu ak strana, ktorá na základe procesných ustanovení má nárok na náhradu trov konania, o náhradu trov zjavne neprejavila záujem, bola v konaní

pasívna a podľa obsahu spisu jej v dovolacom konaní ani žiadne trovy nevznikli. Na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia Civilného sporového poriadku alebo iného zákona (analogia legis alebo iuris).

21. Dovolací súd preto s použitím Základných princípov čl. 4 ods. 2 C.s.p. aplikoval na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania princíp racionálneho zákonodarcu a o náhrade trov konania žalovaného rozhodol podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Vychádzal pritom z pomyselnej normy, že ak si strana náhradu trov konania neuplatní, ani jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov C.s.p., zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 C.s.p. v spojení s § 453 ods. 1 C.s.p. o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7 Cdo 14/2018, R 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.